

نظام حقوقی دادگاهها در انگلستان

قسمت سوم

نگارش: دکتر منصور پورنوری - رئیس شعبه سوم دادگاه عمومی تهران

در انگلستان دادگاههای حقوقی به ترتیب از دادگاه بخش (county courts)، دادگاههای عالی (High courts)، دادگاه پژوهشی حقوقی و کمیته حقوقی مجلس اعیان تشکیل می شوند.

دادگاه بخش (The county court)

دادگاه بخش، نخستین دادگاه حقوقی در سلسله مراتب دادگاههای حقوقی است. اولین بار این دادگاهها در سال ۱۸۴۶ میلادی طبق قانون تأسیس دادگاههای بخش، برای اجرای سریع و کم هزینه عدالت محلی به وجود آمد. کارآمدی این دادگاهها به اثبات رسیده و هر چند وقت صلاحیت آنها گسترش پیدا می کند. هم اکنون قانون مصوب ۱۹۸۴ دادگاههای بخش، نحوه رسیدگی و صلاحیت این دادگاهها را معین می کند.

در حال حاضر حدود چهارصد دادگاه بخش با ۲۰۰ قاضی در سراسر انگلستان فعال هستند. بعضی از قضات تعداد دو یا بیشتری از این دادگاهها را اداره می کنند. سالانه حدود دو میلیون پرونده توسط دادگاهها رسیدگی می شود.

دادگاه با یک قاضی اداره می شود که سابقه حداقل ۷ سال وکالت داشته و توسط لردچنسلر (رئیس قوه قضائیه) منصوب می گردد. در موارد نادر هیئت منصفه ۸ نفری او را کمک می کند.

امور اداری دادگاه توسط یک حقوقدان دیگر که حداقل هفت سال سابقه مشاور حقوقی دارد و توسط لردچنسلر (رئیس قوه قضائیه) منصوب گردیده، اداره می شود. این فرد پروندههای غیر مهم را نیز به جای قاضی رسیدگی می کند. خواهان باید دعوی خود را در دادگاه بخش محل اقامت یا سکونت یا محل کار و یا محل وقوع ملک اقامه نماید.

دادگاه بر امور زیر صلاحیت دارد:

اختلاف ناشی از قرارداد و مسؤلیت مدنی با خواسته حداکثر ۵ هزار پوند، امور رهن و وثیقه تا ۱۵ هزار پوند، خلع ید از رئیس و اختلاف در مالکیت، ورشکستگی، امور حسبی وقتی که ماترک کمتر از ۱۵ هزار پوند باشد، انحلال شرکتها با سرمایه حداکثر ۲۰ هزار پوند، فرزند خواندگی، امور حقوقی دریائی در بعضی از موارد، مالک و مستأجر و اجاره به شرط تملیک و مشابه آنها.

قانون مربوط به امور خانواده از سال ۱۹۶۷، به منظور کاهش حجم پروندهها در دادگاه عالی (طلاق) و کاهش هزینههای دادرسی، صلاحیت محدودی را برای دادگاه بخش جهت رسیدگی به پروندههای طلاق ایجاد کرد. طبق قانون رئیس قوه قضائیه می تواند بعضی از دادگاهها را برای رسیدگی به طلاق توافقی، اختصاص دهد.

دعاوی با خواسته حداکثر ۵۰۰ پوند که برای مطالبه قیمت کالا، قرض و خسارت و غیره طرح می شود، قابل رسیدگی توسط مدیر دفتر دادگاه است. قانون ۱۹۶۷ این روش را برای تسریع در رسیدگی، کاهش هزینه دادرسی و دخالت وکلا و تحمیل حق الوکاله به اصحاب دعوی به وجود آورد. دقتترجه راهنما برای طرح این نوع دعاوی در تمامی

دادگاههای بخش در معرض دید مراجعین قرار دارد. آراء این دادگاهها قابل تجدیدنظر در دادگاه حقوقی تجدید نظر است.

دادگاه عالی (The high court)

دادگاههای عالی به سه دسته تقسیم می شوند:

الف) دادگاه کوئینزبنچ یا دادگاه ملکه

queen,s bench

ب) دادگاه چنسرلی یا دادگاه انصاف

chancery

ج) دادگاه خانواده یا فمیلی کورت

family court

این سه دادگاه دارای صلاحیت مساوی و هم عرض یکدیگر هستند که هر یک برای رسیدگی به دعاوی خاص اختصاص داده شده اند. دادگاهها عمدتاً در لندن و در ساختمان دادگاههای تجدیدنظر مستقر هستند مگر در موارد خاصی که در مرکز استان تشکیل می شوند.

الف) دادگاه کوئینزبنچ (queen,s bench) یا

دادگاه ملکه:

این دادگاه جانشین سه دادگاه عرفی مانند کوئینزبنچ، دادگاه مالیات و دادگاه امور حسبی

رسیدگی به تمامی دعاوی حقوقی معمولاً با حضور رئیس دادگاههای تجدیدنظر و یکی از قضات عضو مجلس اعیان و یک قاضی دادگاه عالی به تقاضای رئیس قوه قضائیه تشکیل می شود. نصاب دادگاه سه نفر است و همزمان پنج شعبه می تواند فعال باشد. صلاحیت دادگاه رسیدگی پژوهشی به آراء دادگاههای عالی، دادگاههای بخش و آراء هیئت های تجدید نظر تخلیفات اداری و سایر کمیسیون های اداری و تصمیمات موقتی دادگاهها است.

کمیته حقوقی مجلس اعیان

مجلس اعیان یا لردها در رأس هرم سیستم قضائی انگلیسی است و نهائی ترین مرجع تجدیدنظر آراء کیفری و حقوقی است.

کمیته حقوقی مجلس اعیان به عنوان دادگاه پژوهشی، از رئیس قوه قضائیه و لردهای حقوقدان که معمولاً ۱۲ نفر هستند تشکیل می شود. نصاب برای تشکیل دادگاه حضور سه قاضی است که هر کدام در صدور آراء می توانند نظریه مجزای خود را اظهار کنند، اگر چه رأی دادگاه با اکثریت معتبر است. اغلب اوقات پنج قاضی دادگاه را تشکیل می دهند. صلاحیت کمیته حقوقی رسیدگی پژوهشی به آراء صادره از دادگاه تجدیدنظر اسکاتلند، دادگاه تجدیدنظر ایرلند شمالی و دادگاه تجدیدنظر حقوقی انگلستان است. برای رسیدگی تجدیدنظر در کمیته باید ابتدا اجازه تجدیدنظر از دادگاه تجدیدنظر صادر کننده حکم اخذ شود و این اجازه زمانی ممکن است که دعوی اهمیت عمومی داشته و مربوط به اصول و قواعد حقوقی و حقوق عمومی باشد.

ب) دادگاه انصاف یا چنتری کورت (chancery court)

ریاست دادگاه با رئیس قوه قضائیه و نایب رئیس او و حداقل چهار قاضی دیگر است و البته هرگز رئیس قوه قضائیه در دادگاه جلوس نمی کنند. این دادگاه جانشین دادگاه قدیمی انصاف است که از سال ۱۸۷۳ وجود داشت و بعدها به صلاحیت آن مواردی مانند رسیدگی به ورشکستگی و امور شرکتها اضافه شد. این دادگاه صلاحیت رسیدگی نخستین به دعاوی ترکه، اعلام شرکتهای مدنی، رهن و وثیقه فروش مال حبس شده یا مورد وثیقه، امور شرکتها، دعاوی مالیاتی، فروش و تقسیم اموال غیر منقول، امور ورشکستگی، اجرای موقت قراردادهای امور حسبی صرفاً ترافعی و ابطال اسناد رسمی و امور وصیت و وقف را دارد. بعلاوه دادگاه مرجع رسیدگی پژوهشی به بعضی از آراء دادگاههای بخش در مورد ورشکستگی نیز می باشد.

ج) دادگاه خانواده (family court)

دادگاه خانواده به موجب قانون ۱۹۷۰ به وجود آمد. این دادگاه دارای یک رئیس و ۱۶ قاضی است که هر شعبه دادگاه با یک قاضی اداره می شود مگر در مواردی که دادگاه رسیدگی پژوهشی به آراء دادگاه صلح و بخش را انجام می دهد. دادگاه صلاحیت رسیدگی به طلاق، اعلام انحلال یا ابطال نکاح، نفقه همسر و اولاد و بستگان، ازدواج و قیمومت صغار، فرزند خواندگی، نصب امین و امور حسبی غیر ترافعی را دارد.

دادگاه حقوقی پژوهشی

(The court of appeal civil division)

این دادگاه مرکب از رئیس قوه قضائیه، رئیس دادگاههای تجدیدنظر و قضات تجدیدنظر منصوب از طرف ملکه و رئیس دادگاه خانواده بر حسب مقام و ۲۸ قاضی تجدیدنظر دیگر است. دادگاه برای

است. ریاست این دادگاه با لردچیف جاستیس (Lord chief justice) یعنی رئیس دادگاههای تجدیدنظر و عضو مجلس اعیان است که با پیشنهاد نخست وزیر و تصویب ملکه منصوب می شود و به همراه ۲۴ قاضی دیگر شعبه های مختلف دادگاه را اداره می کند. دادگاه دارای سه نوع صلاحیت است: صلاحیت اصلی به عنوان دادگاه نخستین، صلاحیت پژوهشی و صلاحیت نظارتی. صلاحیت اصلی آن رسیدگی به دعاوی دریائی مانند تصادفات و غنائم دریایی (در زمان جنگ) دعاوی تجاری و عادی بیمه و اختلاف مربوط به قراردادهای است. صلاحیت آن از جهت ارزش خواسته نامحدود است. به طور کلی دادگاه به همه دعاوی حقوقی جز آنچه که در صلاحیت سایر دادگاههای عالی است رسیدگی می نماید. هنگام رسیدگی، قضات به نهائی دادگاه را اداره می کنند مگر در موارد نادر که هیئت منصفه هم در دادگاه حاضر می شود.

از امتیازات مهم رسیدگی در این دادگاهها، سرعت رسیدگی و قابل انعطاف بودن آئین دادرسی در آنها است.

صلاحیت پژوهشی دادگاه با حضور دو یا سه قاضی برای رسیدگی پژوهشی بر آراء دادگاه انتظامی وکلای مشاور و آرائی که طبق قانون موجر و مستأجر صادر می شود اعمال می گردد.

صلاحیت نظارتی دادگاه برای اطمینان از حسن اجرای قوانین در دادگاههای تالی، هیئت های تخلیفات اداری و کمیسیون های اداری است که کار قضائی انجام می دهند. به این صورت که دادگاه می تواند به هر یک از مقامات محلی دستوری مطابق قانون یا عرف صادر کند تا در یک تصمیم اداری تجدیدنظر نمایند، یا دادگاه صلح دعوی قاضی را در محاکم اختصاری رسیدگی کند. یا یک دادگاه تالی و یا دادگاه اداری را از تجاوز از حدود صلاحیت خود منع کند یا حتی رأی آنها را نقض نماید.

مجلس اعیان یا لردها در رأس هرم سیستم قضائی انگلیسی و نهائی ترین مرجع تجدیدنظر آراء کیفری و حقوقی است. کمیته پژوهشی این مجلس از رئیس قوه قضائیه و لردهای حقوقدان که معمولاً ۱۲ نفر هستند تشکیل می شود

